

ALGUNS DOCUMENTS CERVERINS RELACIONATS AMB LA CREACIÓ DEL BISBAT DE SOLSONA (1595-1605)

Josep M. Llobet

Introducció

Si bé el papa Climent VIII, mitjançant una butlla datada el dia 1 d'agost de 1593, creà el bisbat de Solsona, la formació d'aquesta nova diòcesi no fou ni ràpida ni fàcil. El bisbat de Solsona s'havia de constituir desmembrant les diòcesis d'Urgell i Vic, i no tothom es mostrava favorable a la decisió pontifícia.

Les autoritats de Cervera, una vegada coneguda la disposició –això potser no fou fins l'any 1595–, mostraren el seu interès perquè aquesta població sortís del bisbat de Vic i formés part del de Solsona i, en aquest sentit, prengueren diverses mesures.

A les acaballes de l'any 1597 es feia pública la sentència que donava a conèixer les parròquies que formaven el bisbat de Solsona, entre les quals hi havia la de Cervera. D'aquesta manera es complien els desigs de les autoritats cerverines. Un mes després, Antoni Valentí, vicari general, prenia possessió de l'església de Cervera en nom del bisbe de Solsona.

A partir d'aquell moment les relacions entre les autoritats cerverines –tant les municipals com les religioses– i el bisbe de Solsona es desenvoluparen –almenys durant els primers anys– en un clima de correcció i, fins i tot, de cordialitat: els primers no tenien cap inconvenient en satisfer els presents o donatius i en dispensar al bisbe la rebuda adequada al seu càrrec, i aquest els mostrava una especial atenció.

Almenys això és el que sembla desprendre's d'aquests tretze documents cerverins que transcrivim a continuació, els quals ens aporten, sens dubte, una interessant informació sobre el naixement del bisbat de Solsona, aquesta diòcesi que, enguany precisament, celebra el quatre-cents aniversari de la seva creació.

Universitat de Cervera.

ARXIU ÀMBIT

Textos documentals

1

1595, octubre, 8. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda trametre una persona a Tarragona per tal d'informar-se sobre la constitució del nou bisbat de Solsona.

Arxiu Històric Comarcal de Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1593-1595, f. 69v.

Al qual magnífic Consell fonec proposat per dits magnífics senyors de pahers dient que ja aurien entès que sa magestat haurie fet bisbat de nou a la vila de Solsona y com per fer-se la rodalia del bisbat se haurie entès que algunes universitats de la terra baixa del bisbat de Vic serien citats a Tarragona per a donar conclusió en dit negoci y com no se haie feta fins a la present jornada men-

ció d'esta vila se entendrie que dexarien de que Cervera restàs en lo bisbat de Vic y com no convingue per ésser Vic molt lu[n]y y terra mala se done rahó del predit a vostres mercès, supplicant-los sien servits entendre dit negoci, axí enviant una persona a Tarragona a entendre la intenció del senyor archebisbe y de altres qui tenen càrrech de fer dita rodalia, fent-y los contraris quals se poran y de justícia vist serà fahedor, que de la manera vostres mercès ordenaran se posarà a execució.

Sobre açò dit magnífic Consell acordà y determenà que ab tota diligència y qual lo negoci requer vage una persona encontinent a Tarragona y allí entengue axí ab sa senyoria il·lustríssima y ab altres lo intent de aquells y, entès si tindran intent de no remoure la vila de Cervera del bisbat de Vic, que axí ab supplicacions y altres remeys y fase lo contrari, avisant encontinent del que fa y haurà fet y sabut, dexant-ho tot a la prudència y discreció de la persona y anirà, y per dit efecte elegiren al discret mossèn Pere Mir, notari de Cervera, [y] als magnífics y honorables mossèn Llorens Michael, doctor en drets, [y] mossèn Pere Rosic, merchader de Tarragona, y a cascú de ells in solidum. Fent aquestes coses ab autoritat y decret del il·lustre senyor balle, crearen y constituïren síndic y actor de la present universitat mossèn Pere Mir, notari, present y acceptant. Ponatur potestas large, etc.

Testes virgarii.

2

1595, octubre, 25. Cervera

Les autoritats municipals de Cervera acorden, novament, la tramesa d'una persona per rebre informació sobre el nou bisbat de Solsona.

AHCC, FM, *Consells*, 1593-1595, f. 70v.

A la qual magnífica promenia fonch proposat per dits magnífics senyors de pahers dient com aurién ja entès que los senyors archebisbe de Tarragona y abat de Poblet, comissaris apostòlics de la erectió fahedora del nou bisbat, pasarien avant en fer la rodalia y aurién dit que los de Vic pretenen que la vila de Cervera fos del matex bisbat de Vic y no del nou fahedor y també se haurie sabut que los senyors comissaris aurién dit que sirie bé que lo cap del bisbat fos la present vila de Cervera y, com se haie fet sindicat a mossèn Pere Mir y a Jenot Balaguer y no puegue mossèn Mir anar per estar indispost y per a saber la intenció dels senyors comissaris convindrie trametre una persona granada per a què, si serà axí, la vila puegue provehir lo fahedor, determenaran acercha del predit lo fahedor, que tot lo que serà determenat se posarà en execució.

Sobre açò, dita magnífica promenia acordà y deslberà que per a dit efecte vage mossèn Pere Mir, notari, y si volrà vaye ab sa companyia de mossèn Jenot Balaguer y, si no va mossèn Balaguer, que se li done un home de peu y vage lo més prest porà levat sie lo temps de tantes aygues.

3

1596, gener, 14. Cervera

Els paers de Cervera demanen al bisbe de Solsona que els ajudi a aconseguir que aquesta població formi part del nou bisbat de Solsona.

AHCC, FM, *Registre de lletres*, 1595-1604, f. 5.

Reverendíssimo y molt il·lustre senyor:

Encara que per nostra part se ha suplicat als reverendíssims senyors delegats apostòlics per a fer la unió y separació, respective, dels bisbats de Urgell y Vich y de Solsona que, puys les bulles de dita delegació assenyalaven rahons per les quals aquesta vila devie ésser separada del bisbat de Vich y unida ab lo bisbat de vostra senyoria y per altres moltes que en dita supplicació se són apuntades, se servissen de unir y agregar aquesta vila a dit bisbat de Solsona, són, emperò, tantes les diligències que los senyors bisbes de Urgell y de

Vich fan, anant sovint a Tarragona y tenint-hi sos agents, que'ns posen en gran perplex y dupte que se fasse lo que tant desijam y tant ho acompanye la rahó y justícia, y per ço havem acordat de fer aquesta a vostra senyoria per a què sie del servey de vostra senyoria de valer per totes les vies que pot en aquest nostre desitg, puys de fer-ho així lo bisbat de vostra senyoria serà molt decorat y les utilitats augmentades y per lo que en coses tant rahonables que y concorre lo servey de Déu y auctoritat de vostra senyoria no té necessitat de impulsors. No serem més prolixos ni tampoch de assò scriurem a altres, puys la intercessió y suffragi de vostra senyoria abastarà per a tot. La reverendíssima y molt il·lustre persona del qual nostre Senyor tingue en sa special protecció com sos molt devots servidors de vostra senyoria desijam. De Cervera, als 14 de jener 1596.

Reverendíssimo y molt il·lustre senyor, besen les mans de vostra senyoria,

Los pahers de la vila de Cervera.

[*Al marge:*] Al reverendíssimo y molt il·lustre senyor don Lluís Sans, bisbe de Solsona, del Consell de sa magestat.

4

1596, gener, 18. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda esperar la resposta del bisbe de Solsona abans de prendre alguna altra mesura en relació amb el nou bisbat de Solsona.

AHCC, FM, *Consells*, 1596, f. 16.

Més fonc proposat per dits senyors de pahers dient que per lo negoci del nou bisbat, per lo qual se envià a Tarragona lo any passat, no saben en quin punt està, per que ço vejen si faran diligències hi si hi enviaran alguna persona.

Sobre assò, dit magnífich Consell acordà y deslberà que se aguarde la resposta de la carta se és escrita al senyor bisbe de Solsona y, vista aquella, se provehirà lo fahedor.

5

1597, juny, 28. Cervera

Les autoritats municipals de Cervera acorden no atendre la petició formulada pel bisbe de Solsona.

AHCC, FM, *Consells*, 1597, f. 27v.

A la qual magnífica promenia fonc proposat per lo magnífic mossèn Damià Monserrat dient que lo il·lustríssim y reverendíssim senyor bisbe de Solsona li aurie acomanat que fos servit per part de sa il·lustríssima supplicar als senyors de pahers de que, attès que és notori que la rodalia del bisbat de Solsona és arribada de Roma y és en mà del il·lustríssim senyor [arche]bisbe de Tarragona, que per part de aquesta universitat se supplicàs a dit senyor archebisbe de que fos servit manar publicar la dita rodalia per a què, sabuda per part de la universitat, se fase lo que's deu y té obligació.

Sobre açò, dita magnífica promenia acordà y determenà que per al present no's fase cosa ninguna.

6

1598, a. gener. Cervera

Memòria de la publicació de la sentència que donava a conèixer les parròquies que formaven el bisbat de Solsona i de la presa de possessió de l'església cerverina per part del representant del bisbe.

AHCC, Fons de la Comunitat de Preveres, *Llibre Major de Misses*, f. 24 a v.

Memòria

A XXII de dezembre del any de la nativitat de nostre Senyor M D LXXXVII, en la ciutat de Tarragona, fonch publicada la sentència de la rodalia del nou bisbat de Solsona, donada per lo il·lustríssim y reverendíssim senyor don Joan Terès, archabisbe de Tarragona, y per lo molt reverent senyor don Joan Oliver, abat de Poblet, delegats per nostre molt sant pare papa Clement VIII, en la qual entre los altres llochs he yglésies que desmenbraren y separaren del bisbat de Vich y aiustaren al nou de Solsona fonch la present iglésia de Cervera, de la qual prengué possessió lo molt il·lustre y reverendíssim senyor don Lluís de Sans, primer bisbe de Solsona, y per ell y tenint poder exprés per a-n axò lo il·lustre y molt reverent senyor Antoni Valentí, cabiscol y canonge de la seu de Solsona, official y vicari general creat per dit senyor bisbe per a dit efecte, a XXIII de jener del any M D LXXXVIII, la qual possessió li donaren los venerables procuradors de dita yglésia mossèn Llorens

Molnell y mossèn Joan Merol, ab assistència dels demés preveres beneficiats confreres de Sant Nicolau, los qua[lls] al present resedexen, los quals prestaren sacrament y homenatge en mà y poder del dit senyor vicari general davant lo altar major de dita iglésia, hont feren acistència los senyors phaers de aquell any. En après, avansaren les campanes y feren professó per la iglésia, cantant lo himne *Te Deu[m] llaudamus* ab molt contento y aplauso de tot lo poble per aver-los trets nostre Senyor de la servidumbre de aquell llarc y mal camí hi a de aquí a Vich y aver-los donat pastor y metge tant prop com és a Solsona.

Y per lo esdevenidor se fa la present memòria de mà de mi, Joan Texidor, racional, dit dia y any.

7

1598, febrer, 19. Cervera

La comunitat de preveres de Cervera acorda la manera de satisfer el donatiu al bisbe de Solsona.

AHCC, FCP, *Consells*, 1561-1609, f. 525.

Sobre lo donatiu se vol donar al senyor bisbe de Solsona don Lluís Sancts.

Dyjours a 19 de febrer 1598, aiustats y congregats en lo chor de la present iglésia los venerables preveres beneficiats confreres de Sanct Nicolau fonch proposat per lo venerable mossèn Joan Merol, procurador dit any: «Molts reverents senyors, ja tenen entès vostres mercès nos fa lo senyor bisbe de Solsona, lo qual se diu està molt pobre y té proposat de no demanar donatiu. Si a vostres mercès los aparexie que sens demanar-lo lo y donem, perquè nos ha agraïrà molt, y també en que li fassam quant serà assí a la visita, perquè vindrà molt prest, algun present».

Y fonch determinat en que se aguarde en que dit senyor bisbe aye tingut lo sínado se tindrà après Pasqua de Resurrecció per veurer si demanarà lo donatiu, lo qual, si no-l demane, se aguarde que vingue dit senyor bisbe a la visita y, leshores, quant sia assí, los senyors oficials li donen per donatiu lo que-s acostume de dar, que són LX lliures, y que li fassen un bon present a ça coneguda.

Y per lo ver se assente la present memòria escrita de mà de mi, Joan Texidor, racional, dia y any sobre dits.

8

1598, març, 26. Cervera

La comunitat de preveres de Cervera elegix una persona per anar al sínodo de Solsona.

AHCC, FCP, *Consells*, 1561-1609, f. 525v.

Sobre la electió de prevere per anar al sínodo de Solsona.

Dyous a 26 de març 1598, aiustat concell general en lo chor de la present iglésia, fonch proposat per lo venerable mossèn Llorens Molnell, procurador dit any, en la forma següent: «Molts reverents senyors, ja saben vostres mercès

com en dies passats nos fonch presentat un manament per lo senyor rector en lo qual nos mane lo senyor bisbe de Solsona en que per al primer dia de abril primer vinent comparegam al sínodo, per ço veyen vostres mercès lo que-s a de fer y l'orde se a de tenir».

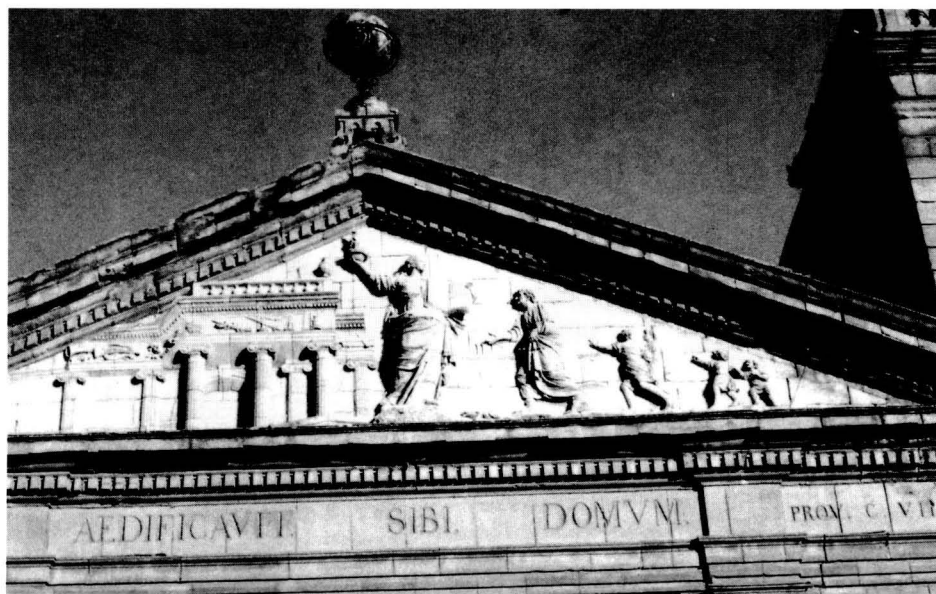
A la qual preposició fonch determinat per dita venerable Comunitat en que anàs Joan Texidor y que comparegués davant dit senyor y que allí, en nom de dita Comunitat, allohe y aprobe lo que convingue y contradigues al que-s aje de contradir.

Y axí se fa la present memòria de mà de mi, Joan Texidor, racional, dia y any sobre dit.

Interior del pati de la universitat.

JOAN RIBERA

Timpà de la façana de la universitat.

JOAN RIBERA

9

1598, març, 26. Cervera

Els representants de la comunitat de preveres de Cervera fixen les aportacions dels eclesiàstics per tal de recollir el donatiu de 60 lliures que s'ha de fer al bisbe de Solsona.

AHCC, FCP, *Consells*, 1561-1609, f. 525v.

Tall fet per los venerables procuradors y priors y hoydors de comptes sobre lo donatiu se a de fer al senyor don Lluís Sancts, bisbe de Solsona, de xexanta lliures, les quals a determinat la venerable Comunitat se li donassen per lo subcidi charitatiu per lo nou ingrès de son bisbat.

[...].

10

1598, abril, 6. Cervera

Els consell municipal de Cervera acorda que els paers visitin el bisbe de Solsona, que es troba a la població.

AHCC, FM, *Consells*, 1598, f. 24v.

Més fonch proposat per dits senyors pahers que ell[s] entenen fer una visita al reverendíssimo senyor bisbe de Solsona, lo qual, segons saben, està fent visita en la present vila, y axí los pregunten los acompanyen y advertir-los de algunes coses que ls aparegue se deguen tractar ab sa senyoria per benefici de aquesta universitat.

Deslberà y determenà que los senyors pahers visiten a sa senyoria y que y vagen tots tres y ab tots los compliments que bé sabran fer.

11

1598, abril, 11. Cervera

Els consell municipal de Cervera acorda oferir un present que valgui 10 lliures, com a prova d'agraïment, al bisbe de Solsona.

AHCC, FM, *Consells*, 1598, f. 26v.

Més fonch proposat si ls parrà bé que se fes algun present al senyor bisbe de Solsona en recompensa de tantes bones ofertes, compliments y obres demostre y fa envers de aquesta vila.

Fonc deslberat, attès les bones obres y offertes ha fet lo reverendíssimo senyor bisbe als senyors pahers y a la universitat y fills d'ella, que se li presenten y donen [espai en blanc], que vèlegue fins en deu liures ho ducats, y escusen a la universitat de la poquedat per estar constituïda al present en molta penúria per molts infortunis que han concorregut en lo any passat y en lo corre[n]t, ab alguna confiança que per al any vinent se porà fer ab més compliment.

12

1599, gener, 29. Cervera

La comunitat de preveres de Cervera elegix una persona per anar a donar la benvinguda al bisbe de Solsona.

AHCC, FCP, *Consells*, 1561-1609, f. 531v.

Electió de prevere per anar a dar la benvinguda al senyor bisbe.

A 29 de jener 1599 se tingué consell en lo arxiu sobre la venguda del senyor bisbe de Madrit y fonc proposat per mossèn Matheu Oriol, prior primer en orde: «Senyors de molta reverència, ja saben vostres mercès com monsenyor lo bisbe de Solsona és vengut de Madrit y per fer la estada tant larga aparexeria hi anàs algun prevere per a donar-li la benvenguda y serà més obligar-lo mire en coses convinguen per nostra Communitat».

Y així tots foren de parrer anàs lo venerable mossèn Oriol y fes com se confie y prengué un home de peu de companya.

13

1605, maig, 18. Cervera

Les autoritats municipals de Cervera acorden que els paers i alguns prohoms visitin el bisbe de Solsona, que es troba a la població.

AHCC, FM, *Consells*, 1605, f. 33v.

A la qual magnífica prohomenia fonc proposat per dits senyors pahers que tots saben la vinguda del reverendíssimo senyor bisbe de Celsona y com, inseguint la consuetut de esta universitat, haïen de fer-li visita, per ço seran servits dezlberar si se li suplicarà per part de

la universitat lo diumenge primer vinent digue missa de pontifical y si se li consultaran algunes coses acerca de les pregàries se han de fer per lo naximent del sereníssim príncep y professó y demés que convingue y si se li farà algun present.

Sobre assò, dita magnífica prohomenia acordà y dezlberà que los senyors pahers ab alguns prohòmens visiten a su senyoria y l supliquen diumenge digue la missa de pontifical y honrre la professó y festes y se li consulte lo que aparegue a dits senyors pahers acerca de les pregàries y professó y, si cosa y haurà que advertir-lo en la visita, ho fassen y també per part de la universitat algun present moderat. ✱

Josep M. Llobet i Portella,
doctor en Història i professor de
l'Institut de Batxillerat i del centre
de la UNED de Cervera.